

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

МАТЕРІАЛИ
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених з нагоди Дня науки
«СУЧАСНА НАУКА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

19 травня 2021 р.
м. Херсон

УДК 001:63(06)

Редакційна колегія:

Відповідальні за випуск: голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених, Херсонського державного аграрно-економічного університету **Марія НІКІТЕНКО**; заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету **Владислав КРИВИЙ**.

За редакцією

*доктора сільськогосподарських наук, професора,
проректора з наукової роботи та міжнародної діяльності
Херсонського державного аграрно-економічного університету*
О.В. АВЕРЧЕВА

Сучасна наука: стан та перспективи розвитку матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених з нагоди Дня науки, 19 травня 2021р. - Херсон, - С. 225.

У матеріалах конференції висвітлено сучасні науково-практичні технології та досягнення агрономічних, економічних, природничих, екологічних, іхтіологічних, технологічних, ветеринарних наук. Для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, наукових співробітників, фахівців сільськогосподарських підприємств результати наукового пошуку можуть бути використані для визначення пріоритетних напрямів подальших досліджень, формування нових наукових ідей.

Дякуємо закладам вищої освіти які прийняли участь у конференції:

*Одеський державний аграрний університет,
Інститут зрошуваного землеробства НААН України,
Київський національний університет технологій та дизайну,
Херсонський національний технічний університет,
Національний університет водного господарства та природокористування (м. Рівне),
Херсонська філія Державна установа "Інститут охорони ґрунтів України",
Асканійська Державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту зрошуваного
землеробства НААН (с. Тавричанка, Україна).*

*Автор несе повну відповідальність за викладений матеріал у збірнику матеріалів тез конференції.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

- КИРИЛОВ Ю.Є.** - ректор Херсонського державного аграрно-економічного університету, д-р. екон. наук, професор, голова програмно-організаційного комітету;
- ГРАНОВСЬКА В.Г.** - перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи Херсонського державного аграрно-економічного університету, д-р екон. наук, професор.
- АВЕРЧЕВ О.В.** - проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету, д-р. с.-г. наук., професор;
- НІКІТЕНКО М.П.** - голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету;
- КРИВИЙ В.В.** - заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Херсонського державного аграрно-економічного університету.

Програма конференції:

КЕЙС 1. Сучасні агротехнології в рослинництві, овочівництві та садівництві.

КЕЙС 2. Перспективні технології у ветеринарії, виробництві і переробці продукції тваринництва та аквакультури.

КЕЙС 3. Тенденції раціонального природокористування та збереження земельних ресурсів.

КЕЙС 4. Сучасні досягнення інженерних наук у будівництві та електрифікації виробничих підприємств

КЕЙС 5. Тенденції розвитку харчового виробництва та індустрії готельно-ресторанної справи.

КЕЙС 6. Розвиток підприємництва, менеджменту та ІТ-технологій в аграрному виробництві.

ЗМІСТ

КЕЙС 1	
СУЧАСНІ АГРОТЕХНОЛОГІЇ В РОСЛИННИЦТВІ, ОВОЧІВНИЦТВІ ТА САДІВНИЦТВІ	
Байрак І. В., Рудакова Г. В. <i>Херсонський національний технічний університет</i> Методи обробки даних GPS-моніторингу дощувальних машин кругового типу	11
Бурдюг О. О., Жуйков О. Г. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Порівняльна економічна ефективність вирощування гібридів соняшника середньоранньої агроекологічної групи за різних ступенів біологізації технологій	13
Варда Т. В., Рудік О. Л. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Сучасний видовий та сортовий склад багаторічних злакових трав України	17
Василенко Н. Є., Аверчев О. В. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Екологічні фактори зовнішнього впливу середовища та умови вирощування багаторічних кормових злакових трав	20
Вихор А. Г., Алмашова В. С. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Сучасні агроекологічні елементи вирощування гороху на півдні України культур в контексті органічного землеробства	25
Величко А. В., Ладичук Д. О., Шапоринська Н. М. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Еколого-меліоративні заходи покращення стану осолонцьованих ґрунтів півдня України	29
Ганжа В. В., Іванів М. О. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Урожайність сортів сої різних груп стиглості залежно від густоти стояння рослин в умовах краплинного зрошення	32
Гончарський І. Л., Аверчев О. В. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Оцінка гречки й проса як попередників в агроеліоративному полі рисової сівозміни	35
Гречишкіна Т. А., Марковська О. Є. <i>Херсонський державний аграрно-економічний університет</i> Ефективність біологічного та хімічного методів захисту рослин пшениці озимої від грибних хвороб	38

УДК 633.1

І. Л. ГОНЧАРСЬКИЙ*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії***О. В. АВЕРЧЕВ***доктор сільськогосподарських наук, науковий керівник
Херсонський державний аграрно-економічний університет*

ОЦІНКА ГРЕЧКИ Й ПРОСА ЯК ПОПЕРЕДНИКІВ В АГРОМЕЛІОРАТИВНОМУ ПОЛІ РИСОВОЇ СІВОЗМІНИ

Актуальність досліджень. Рисівництво відноситься до високоенергоємної та матеріальнозатратної галузі сільського господарства, що потребує значних капіталовкладень. Внаслідок нестачі коштів у більшості господарств гостро постало питання розробки технологій, що передбачають раціональний мінімум технологічних операцій і максимальне збереження матеріальних та енергетичних ресурсів для отримання сталих економічно виправданих урожаїв рису. Одним з факторів який в значній мірі впливає на врожайність рису є попередник. В науковій літературі майже немає відомостей про вплив гречки і проса як попередників на продуктивність риса.

Основна частина. В наукових працях існують свідчення про те, що гречка й просо є добрим попередником для зернових культур. Виходячи з морфологічних і біологічних особливостей гречки, в багатьох районах гречка сама, при високій агротехніці вирощування, може бути хорошим попередником для багатьох інших культур в сівозміні. Після неї ґрунт залишається рихлим і при хорошій агротехніці чистої від бур'янів. Крім того, пожнивні залишки гречки містять більше фосфору, кальцію і калія, ніж інші культури. Гречка залишає в пожнивних і кореневих залишках основних елементів живлення в 1,2-3 рази більше, ніж озиме жито, ячмінь, пшениця і овес: у 10 ц їх міститься 20-24 кг калія, 9-10 кальцію, 4-4,5 фосфори і 4,5-5,8 кг азоту. Всі ці елементи живлення знаходяться в досяжній формі. (Аверчев О.В.2001)

Високу ефективність гречки як попередника підтверджує багаторічний досвід Сумської обласної сільськогосподарської дослідної станції. Урожай гречки на зайнятому парі і житу, посіяному після нього, в середньому за 10 років тут склав 35,6 ц/га, а іржі по чистій парі - 25,9 ц/га /Е.С. Алексеева, 1981/.

Стосовно проса як попередника рису у вітчизняній літературі відомостей обмаль, більша кількість посилок стосується гречки. Так, И.Елагин (1967) повідомляє, що на Красноармійській сортодільниці (Краснодарський край) рис, висіяний по чорному пару, дав 71 ц/га, а після гречки - 77,4 ц/га зерна. У рисовому господарстві "Романовский" (Ростовська область) урожай рису після гречки склав 33,3 ц/га на площі 60 га, а по чорному пару - 24,6 ц/га на площі 29 га (К.Х.Популиди, 1976). Розміщення посівів гречки у рисовій сівозміні в Херсонській області забезпечило приріст урожайності рису 12 - 13 ц/га (Л.А.Креницька, В.І.Рось, 1990).

З метою вивчення впливу гречки і проса як попередника на продуктивність рису були закладені дослідні поля в агрономеліоративних полях, які

вивільнялись після проса і гречки. Рис сортів Спальчик і Україна-96 висівався за технологією, прийнятою для господарств рисосійної зони. Контролем був незайнятий пар.

Основним джерелом водопостачання на рисових системах були води р. Дніпро, які через Північно – Кримський канал подавалися у Краснознам'янську систему і через внутрішньогосподарський канал - безпосередньо у зрошувальну мережу. Загальна мінералізація поливної води мала коливання у межах року і за роками і класифікується як доброї якості (середнє значення 0,39 г/л).

Ґрунт дослідної ділянки лучно-каштановий остаточно-солонцюватий на палювому оглеєному суглинку. За гранулометричним складом відноситься до піщанисто-середньосуглинкового. Серед механічних елементів переважають фракції крупного пилу і мулу.

Найменша вологоємність ґрунту - 19,6% від маси абсолютно-сухого ґрунту, вологість в'янення - 7,6%. Поглинаюча здатність гумусованого профілю - 18,46 - 21,52 мг-екв.

Вміст гумусу в усіх чеках під дослідом був практично однаковим. Реакція ґрунтового розчину під дослідом нейтральна. Вміст легкогідролізованого азоту середній, рухомих фосфору і калію - підвищений.

В наших дослідженнях показники урожаю зерна і виходу продукції з рису, а також параметрів продуктивності рослин був неоднаковим у посівах після різних попередників.

Так, найвищу урожайність 75,3 ц/га отримано у посівах, де у попередньому році з весни вирощувалось просо і влітку - гречка (варіант просо + гречка). У цих посівах спостерігались досить дружні сходи рису, ефективно продуктивне кушіння (2,7), добра озерненість і ваговитість волотей (142 шт. і 4,4 г відповідно). Найнижча урожайність була у варіанті просо+просо (57,1 ц/га). В посівах рису відмічалось забур'янення, надмірне кушіння (коефіцієнт 3,1) з дрібними боковими волотями, порівняно низька озерненість (98 шт.) і маса волоті (3,3 г). Рослини характеризувались низькорослістю, що знижувало їхню конкурентоспроможність у ценозі.

Таким чином, агроеліоративне поле, зайняте гречкою і просом, підготовлене з осені у комплексі з агроеліоративними заходами, є добрим попередником для основної культури сівозміни - рису і дозволяє отримувати урожай рису до 57-75 ц/га зерна з високими технологічними показниками.

Висновок. Галузь рисосіяння може стати високоприбутковою за рахунок введення у меліоративні поля гречки й проса, що сприятиме підвищенню економічного статусу рисосійних господарств (збільшення виробництва зерна і супутніх йому культур), стабілізації агрономічної обстановки рисових чеків (покращання агро-хімічних та - фізичних властивостей ґрунтів, зменшення забур'янення), а також екологічної обстановки прилеглої території (зниження хімічного навантаження).

Оскільки рисові системи розміщені вздовж узбережжя Чорного моря, яке має статус курортної зони із суворим санітарним режимом, культура гречки й проса як складова біологічно-інтенсивного землеробства, може з успіхом стати елементом природозахисної ресурсозберігаючої.

Список літератури

1. Аверчев О.В. Екологічне обґрунтування технології вирощування гречки в умовах рисової сівозміни / О.В. Аверчев, В.П. Ружицький // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Спец. вип. 3 (12). – Т. 1. «Соціально-економічні проблеми природокористування та екології». – Миколаїв, 2001. – С. 482-486.
2. Аверчев О.В. Чиста продуктивність фотосинтезу гречки в повторних посівах залежно від агротехнічних заходів / О.В. Аверчев, Ю.В. Аверчев // Збірник наукових праць. - Вип. 9. - Кам'янець-Подільський, 2001. - С. 44-46.
3. Алексеева Е.С. Гречиха в рисовых севооборотах в странах мира / Е.С.Алексеева // Таврійський науковий вісник: збірник наукових праць [Мат. міжн. наук.-практ. конф. «Перспективи розвитку рисосіяння» (19-20 серпня 1998 р.)]. – Вип. 9. – Херсон: Айлант, 1998. – С. 183-184.
4. Берестовский Г.Г. Особенности агротехники гречихи и проса в Павлодарской области / Г.Г. Берестовский // Генетика, селекция, семеноводство и возделывание гречихи. – М.: Колос, 1976. – С. 214-217.

***Шановні колеги та учасники Всеукраїнської конференції!
Щиро вітаємо Вас з Днем науки!***

День науки - свято людей творчої праці, діяльність яких є символом духовної свободи та розвитку особистості. Ми пишаємося українськими вченими і робимо все, щоб підтримувати зв'язок поколінь і тяглість наукових традицій. У сучасному світі інтелектуальний ресурс виступає головним рушієм розвитку суспільства.

Сьогодні Україна має достатній потенціал для прискореного розвитку діяльності за пріоритетними науковими напрямками, серед яких фундаментальна наука, енергозбереження, раціональне природокористування, профілактика і лікування найпоширеніших захворювань, інформаційні та комунікаційні технології, нові речовини і матеріали.

Тільки спираючись на розвинену науку, можна побудувати динамічну конкурентоспроможну економіку, здатну забезпечувати сталий розвиток та соціальну єдність суспільства. Бажаємо кожному з Вас міцного здоров'я, родинного затишку та добробуту, сил і наснаги, професійної інтуїції і росту, нових відкриттів на славу Науки та України!

*З повагою,
Організаційний комітет конференції
Херсонського державного аграрно-економічного університету*